

Can Gras

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Demarcació de Sant Mateu de Bages
Emplaçament Ctra BV-3003, al km. 10 camí sud cap a St Andreu Comallonga.
Camí nord i est uns 600 m
Alçada: 589

Coordenades:

Latitud: 41.78877
Longitud: 1.71256
UTM Est (X): 393024
UTM Nord (Y): 4627125

Classificació

Número de fitxa 08229 - 402
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XV-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Recentment rehabilitada
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla especial del catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable (núm. 227)
Data aprovació: dc., 20/01/2010 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 000412100CG92E0001XE
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 13/10/2017 - 02:00

Descripció

Masia de dimensions força grans, de probable origen medieval, que està emplaçada a la part alta d'un altiplà anomenat Pla de can Gras. Aquest altiplà es troba al sector conegut a Sant Mateu com l'altre Pla. El conjunt és format per un cos residencial de planta totalment irregular, que consta de semisoterrani, planta baixa i un pis. Inclou un barri amb diversos coberts al sud-est, així com una altra construcció aïllada amb coberts a ponent i una gran bassa excavada al terra. La casa s'assenta sobre la roca natural i té una estructura molt complexa, fruit de múltiples fases d'ampliació. El nucli originari es troba a la part central i segueix els contorns de la roca, per això moltes de les parets són corbes. D'aquí la casa s'expandí cap al sud i cap a l'oest. Segons les diverses inscripcions que es troben en aquest sector, el creixement important es devia produir a la segona meitat del segle XVIII. En una data posterior, probablement ja al segle XIX, es bastí el cos que sobresurt a migdia amb dues galeries a la part superior. Actualment la façana on hi ha l'accés principal és la de ponent, on també hi ha el portal del barri i diverses finestres de distribució irregular. Totes les obertures són emmarcades amb llindes i brancals de pedra. Els murs són fets amb un parament de carreus petits més o menys escairats, actualment a pedra vista. A l'angle nord-oest hi ha un cobert adossat i un cos arrodonit amb tines. Els murs i les obertures d'aquest sector nord són també molt irregulars, però de bona qualitat arquitectònica. A llevant i migdia el conjunt és ocupat pels coberts que tanquen el barri. La façana del sud-oest (integrada a l'interior del barri) té un altre portal i diverses obertures de diferent tipologia i èpoques. La casa té diversos murs de gran gruixària que condicionen una distribució interior laberíntica. Al soterrani hi trobem una estança allargassada i de planta corba que correspon al celler, el qual conserva antigues bótes de fusta. Al subsòl i adaptada a la roca hi ha una cisterna de gran capacitat que recull les aigües pluvials, amb el brocal a la terrassa superior. En general, l'interior ha conservat molt bé la tipologia tradicional. En la seva restauració, molt curosa i respectuosa, s'han utilitzat elements provinents d'altres masies. Una part de la casa s'ha adaptat recentment com a residència de turisme rural.

Observacions:

En una llinda de la façana nord: 1750 En una llinda de la façana sud: 1782 A l'interior de la casa hi ha diverses inscripcions en llindes del segle XVIII: 1756 i altres A les bótes de fusta del celler: 1659, 1753, 1761 Al corral de ponent, inscripció en pedra reaprofitada: Francisco Gras 1764 Informació oral facilitada per Miquel Rovira

Història

L'estructura i la tipologia d'aquest mas suggereixen que té un origen medieval. Segons l'estudiós Ernest Molins, és possible que en aquesta època fos conegut com a mas Rovira, documentat al segle XV. Almenys des del segle XVIII els propietaris eren la família Gras. Recentment un parent de la família, Sebastià Roma Rius, en va fer l'arbre genealògic. L'hereu documentat més antic és Francesc Gras (nascut entorn de 1735). El següent fou Josep Gras (nascut entre 1765-75), casat amb Teresa Bertran. El següent fou Francesc Gras, casat amb Francesca Junyent Bacardit. En la següent generació trobem una pubilla, Rosa Gras Junyent, casada amb Josep Carné Galí, que procedia del mas les Selves de Castelltallat. Pel fet d'estar emparentat amb els Carné el conegut polític republicà, Josep Selvas i Carné (1898-1934), va tenir una certa relació amb can Gras. Josep Carné Galí es casà en segones núpcies amb Magadalena Comaposada Oliveras, i el següent hereu fou Joan Carné Comaposada (1863-1936). Aquest es casà amb Àngela Riba Canela i, en segones núpcies, amb Felissa Davalillo Canela (1882-1964). Aquesta era la vídua de Marcel·lí Rius Basedas i tenia dos fills del seu primer matrimoni, que foren els hereus: Josep Rius Davalillo i Maria Rius Davalillo (1901-1988). Entorn de 1968 Montserrat Pobill Roca (sogra de l'actual propietari) va comprar can Gras a la que llavors n'era propietària, Maria Rius, juntament amb la masia propera de Junyent (ja en terme de Fonollosa).

La finca era molt gran però més tard es va segregar. Montserrat Pobill havia viscut a cal Torres (Antius) i volia retornar a un lloc proper als seus orígens. En el gran incendi de 1994 la casa va perdre la coberta i quedà molt malmesa. Durant els anys posteriors l'actual propietari, Miquel Rovira, l'ha anat rehabilitant ell mateix i ha habilitat una part de les habitacions a turisme rural.

Bibliografia

GRUP SOLUCIONS MANRESA (2009). Pla especial del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Sant Mateu de Bages. Ajuntament de Sant Mateu de Bages (núm. 227).

